

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Кафедра здоров'я тварин і екології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан
аграрного факультету
Лілія МАРТИНЕЦЬ
"20" жовтня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРИРОДООХОРОННЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Ступінь вищої освіти

бакалавр

(бакалавр, магістр)

Факультет (назва)	Галузь знань (шифр і назва галузі знань)	Спеціальність (шифр і назва спеціальності)	Освітня програма (назва освітньої програми)
Аграрний факультет	10 Природничі науки	101 Екологія	Екологія

Розробник: Єрмакович І.А., кандидат технічних наук, доцент
кафедри здоров'я тварин і екології

_____ (прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

_____ (підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри:
здоров'я тварин і екології

_____ (назва кафедри)

Протокол № 2 від 18 вересня 20 23 р.

Завідувач кафедри: здоров'я тварин і
екології

_____ (підпис)

Людмила
ПАРХОМЕНКО

_____ (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією факультету:

аграрного

_____ (назва факультету)

Протокол № 10 від 12 жовтня 20 23 р.

Голова методичної комісії:

_____ (підпис)

Овчаренко О. А

_____ (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалавр галузі знань 10 Природничі науки формує інтегральну, загальні та спеціальні (фахові) компетентності та програмні результати навчання, якими оволодіють здобувачі вищої освіти.

Мета вивчення навчальної дисципліни є формування правосвідомості, навичок застосування еколого-правових норм, правового розв'язання проблем, що виникають у сфері використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки.

Завдання вивчення дисципліни є

- вивчення системи чинного природоресурсного законодавства, основних проблем, пов'язаних з охороною земель, вод, надр, лісів, атмосферного повітря, охороною рослинного і тваринного світу;

- узагальнити вже набуті знання про окремі галузеві еколого-правові норми щодо охорони окремих компонентів довкілля, об'єктів природно-заповідного фонду, територій та об'єктів з особливим статусом та довкілля в цілому, забезпечення екологічної безпеки, організації державної служби управління в галузі охорони довкілля, системи моніторингу довкілля;

- сформувати нові еколого-правові знання та вміння щодо застосування юридичної відповідальності за екологічні правопорушення та режиму доступу до екологічної інформації.

Навчальна дисципліна формує такі міждисциплінарні зв'язки:

дисципліни, що передують: «Загальна екологія», «Заповідна справа».

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньої програми Екологія спеціальності 101 Екологія

Фахові компетентності спеціальності

ПР02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.

ПР20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 10 Природничі науки	обов'язкова	
	Спеціальність 101 Екологія Освітня програма Екологія		
Загальна кількість годин: 120	Рівень вищої освіти: перший Ступінь освіти: бакалавр	Рік підготовки:	
		2	2
Семестр			
3		3	
Лекції			
28 год.		4 год.	
Практичні			
14 год.		2 год.	
Лабораторні			
год.		год.	
Самостійна робота			
78 год.	114 год.		
Форма контролю: екзамен			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача – 6			

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Тема 1. Екологічне право як галузь права
- Тема 2. Становлення і розвиток екологічного права
- Тема 3. Екологічні права та обов'язки громадян
- Тема 4. Управління в галузі охорони навколишнього природного середовища
- Тема 5. Юридична відповідальність у галузі охорони навколишнього природного середовища
- Тема 6. Право екологічної безпеки
- Тема 7. Правова охорона атмосферного повітря
- Тема 8. Правове регулювання використання та охорони вод
- Тема 9. Правове регулювання використання та охорони земель
- Тема 10. Правове регулювання використання та охорони надр
- Тема 11. Правове регулювання використання та охорони лісів
- Тема 12. Правове регулювання використання та охорони рослинного світу
- Тема 13. Правове регулювання використання та охорони тваринного світу
- Тема 14. Правове регулювання заповідної справи в Україні. Правові питання ведення кадастрів природних ресурсів. Політика і міжнародна діяльність України у галузі охорони довкілля.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
л		п	лаб	с.р.	л		п	лаб	с.р.	
Тема 1. Екологічне право як галузь права	8	2	1		7	7	2			8
Тема 2. Становлення і розвиток екологічного права	8	2	1		7	7				8
Тема 3. Екологічні права та обов'язки громадян	8	2	1		7	7	1			8
Тема 4. Управління в галузі охорони навколишнього природного середовища	8	2	1		7	7				8
Тема 5. Юридична відповідальність у галузі охорони навколишнього природного середовища	8	2	1		7					8
Тема 6. Право екологічної безпеки	8	2	1		7					8
Тема 7. Правова охорона атмосферного повітря	8	2	1		7					8
Тема 8. Правове регулювання використання та охорони вод	9	2	1		7					8
Тема 9. Правове регулювання використання та охорони земель	9	2	1		6					8
Тема 10. Правове регулювання використання та охорони надр	9	2	1		6					8
Тема 11. Правове регулювання використання та охорони лісів	9	2	1		6	7	1			8
Тема 12. Правове регулювання використання та охорони рослинного світу	9	2	1		6	7	2			8
Тема 13. Правове регулювання використання та охорони тваринного світу	9	2	1		6	8				9
Тема 14. Правове регулювання заповідної справи в Україні.	10	2	1		6					9
Разом	120	28	14	-	78	120	4	2	-	114

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<u>1.</u>	Не передбачено навчальним планом	
	<u>Разом:</u>	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
<u>1.</u>	Нормативно-правові акти природоохоронного законодавства України.	1	1
<u>2</u>	Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»	1	
<u>3</u>	Екологічні права та обов'язки громадян	1	
<u>4</u>	Державне управління в галузі охорони довкілля	1	1
<u>5</u>	Ознайомлення з нормативно-правовими актами, які забезпечують правове регулювання екологічної безпеки.	1	
<u>6</u>	Юридична відповідальність за екологічні правопорушення	1	
<u>7</u>	Ознайомлення з нормативно-правовими актами, які забезпечують право землекористування	1	
<u>8</u>	Ознайомлення з нормативно-правовими актами, які забезпечують правове регулювання використання та охорони вод.	1	
<u>9</u>	Ознайомлення з нормативно-правовими актами, які забезпечують правове регулювання використання надр	1	
<u>10</u>	Ознайомлення з нормативно-правовими актами, які забезпечують правове регулювання використання та охорони рослинного світу.	1	
<u>11</u>	Ознайомлення з нормативно-правовими актами, які забезпечують правове регулювання використання та охорони тваринного світу	1	
<u>12</u>	Міжнародне екологічне право	1	
<u>13</u>	Правове регулювання національної екологічної мережі України	1	
<u>14</u>	Закон України «Про охорону атмосферного повітря».	1	
	<u>Разом:</u>	14	2

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Не передбачено навчальним планом	
	Разом:	

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Історія розвитку екологічного права в Україні. гідрологічні терміни і поняття	7	8
2	Міжнародно-правові акти як джерела екологічного права.	7	8
3	Особливості правового регулювання поводження з радіоактивними відходами.	7	8
4	Зміст права власності на природні ресурси. Особливості природокористування на правах оренди.	7	8
5	Державне управління у сфері регулювання відносин, що виникають у зв'язку із надзвичайними екологічними ситуаціями.	7	8
6	Загальнотеоретичні засади екологічної експертизи.	7	8
7	Правове регулювання ведення державного земельного кадастру.	7	8
8	Правове регулювання ведення державного водного кадастру.	7	8
9	Правове регулювання ведення державного кадастру родовищ і проявів корисних копалин.	6	8
10	Правове регулювання ведення Зеленої книги України.	6	8
11	Правове регулювання ведення державного лісового кадастру.	6	8
12	Правове регулювання ведення державного кадастру тваринного світу.	6	8
13	Правовий режим природних об'єктів, що мають особливу наукову цінність.	6	9
14	Правове регулювання здійснення державного обліку та моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря.	6	9
	Разом	78	114

Основні види самостійної роботи, передбачені при опануванні навчальної дисципліни:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Підготовка до практичних занять,
3. Опрацювання та вивчення рекомендованої літератури та нормативних документів.
4. Робота з інформаційними ресурсами мереж Інтернет (пошук та обробка інформації).
5. Виконання завдань самостійної роботи.

6. Самоконтроль та самодіагностика засвоєння змісту освіти.

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

За походженням інформації

Словесні: пояснення, розповідь, бесіда, дискусія, робота з книгою.

Наочні: ілюстрація та демонстрація.

Практичні: вправи, лабораторні роботи.

За особливостями навчально-пізнавальної діяльності студентів

- **пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод:** викладач організує сприймання та усвідомлення студентами інформації, а студенти здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її;
- **репродуктивний:** викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;
- **проблемного виконання:** викладач формулює проблему і вирішує її, студенти стежать за ходом творчого пошуку (студентам подається еталон творчого мислення);
- **частково-пошуковий (евристичний):** викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів);
- **дослідницький:** викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні літературні джерела, прилади, матеріали, тощо.

5. ФОРМИ КОНТРОЛЮ, МЕТОДИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Методи усного контролю: індивідуальне та фронтальне опитування.

Полікритеріальна оцінка поточної роботи здобувачів вищої освіти: рівень знань, продемонстрований на практичних заняттях; активність під час обговорення питань, що винесені на заняття; результати виконання практичних робіт; тест-контроль під час аудиторних занять; результати самостійного опрацювання теми чи окремих питань, усні відповіді на поставлені питання. Підсумковий контроль – екзамен.

Таблиця 5.1 – Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти спеціальності 101 Екологія, освітньої програми Екологія

Поточний контроль	Семестровий контроль	Загальна сума балів
T1- T14	Залік/ іспит	
60	40	100

Таблиця 5.2 – Взаємозв'язок між результатами навчання та обов'язковими видами навчальної діяльності (робіт)

Результати навчання	Види робіт		
	Тест	Практичне завдання	Усна відповідь
ПР02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.	+	+	+
ПР20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.	+	+	+

Критерії оцінювання

Таблиця 5.3 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзаменаційна оцінка	Залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ, НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (за потребою)

Програмне забезпечення: Office 365 (рік введення в експлуатацію – 2020 рік). Методичне забезпечення з використанням корпоративної платформи Teams і Moodle Комп'ютер, мультимедійний проектор.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література:

1. Екологічне право : підручник / А.П. Гетьман, Г.В. Анісімова, А.К. Соколова та ін. ; за ред. А.П. Гетьмана. – Харків : Право, 2019. – 552 с.
2. Екологічне право України : навчальний посібник для підготовки до іспитів / І.В. Тетарчук – Київ : ТОВ «Центр учбової літератури», 2020. – 228 с.
3. Академічний курс Екологічне право України: Підручник / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: ТОВ "Вид-во "Юрид. думка", 2008. – 720 с.
4. 4.Андрейцев В.І., Балюк Г. І., Бобкова А. Г., Ковальчук Т. Г., Краснова М. В. Екологічне право. Особлива частина: Підручник для студ. юрид. вузів і факульт. Повний академічний курс / Київ. націон. ун-т ім. Тараса Шевченка. Юрид. фак. / Андрейцев В.І. (ред.). – К.: Істина, 2001. – 544 с.
5. Екологічне право України: [підруч. для студ. юрид. спец. вищ навч. закл.] / за ред. А.П. Гетьмана та М.В. Шульги. – Х.: Право, 2009. – 328 с.
6. Екологічне управління: Підручник / Шевчук В.Я., Саталкін Ю.М., Білявський Г.О. та ін. – К.: Либідь, 2004. – 432 с.
7. К.А. Рябець. Екологічне право України: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 438 с.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст. 141.
2. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року – К.: Юрінком Інтер, 2008.
3. Лісовий кодекс України, 2006 р. – К.: Юрінком Інтер, 2008.
4. Водний кодекс України від 20 липня 1995 р. – К.: Юрінком Інтер, 2008.
5. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 р. – К.: Юрінком Інтер, 2008.
6. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року – Х.: ТОВ “Одісей”, 2008. – 256 с.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року – К., 2008.
8. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. // www.rada.gov.ua.
9. Про питну воду та питне водопостачання: Закон України від 10 січня 2002 р.
10. Про Загальнодержавну програму „Питна вода України”: Закон України від 3 березня 2005 р. // www.rada.gov.ua.
11. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19 червня // www.rada.gov.ua.
12. Про охорону атмосферного повітря: Закон України в редакції від 21 червня 2001 р. // www.rada.gov.ua.
13. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16 червня 1992 р. // www.rada.gov.ua.
14. Про рослинний світ: Закон України від 9 квітня 1999 р. // www.rada.gov.ua.
15. Про мораторій на проведення суцільних рубок на гірських схилах в ялицево-букових лісах Карпатського регіону: Закон України від 10 лютого 2000 р. // www.rada.gov.ua.

16. Про тваринний світ: Закон України від 8 грудня 2001 р. // www.rada.gov.ua.
17. Про Червону книгу України: Закон України, 2002 р. // www.rada.gov.ua.
18. Про мисливське господарство і полювання: Закон України від 22 лютого 2002 р. // www.rada.gov.ua.
19. Про екологічну експертизу: Закон України від 9 лютого 1995 р. // www.rada.gov.ua.
20. Про екологічний аудит: Закон України від 24 червня 2004 р. // www.rada.gov.ua.
21. Про екологічну мережу України: Закон України від 24 червня 2004 р. // www.rada.gov.ua.
22. Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки: Закон України від 21 вересня 2000 р. // www.rada.gov.ua.
23. Про курорти: Закон України від 5 жовтня 2000 р. // www.rada.gov.ua.
24. Про туризм: Закон України в редакції від 18 листопада 2003 р. // www.rada.gov.ua.
25. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України від 8 лютого 1995 р. // www.rada.gov.ua.
26. Про поводження з радіоактивними відходами: Закон України від 30 червня 1995 р. // www.rada.gov.ua.
27. Про відходи: Закон України від 5 березня 1998 р. // www.rada.gov.ua.
28. Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: Закон України від 8 червня 2000 р. // www.rada.gov.ua.
29. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13 липня 2000 р. // www.rada.gov.ua.
30. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 9 лютого 2001 р. // www.rada.gov.ua.